

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romuald Dalewski

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania H. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o rekompensatę z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 26 marca 2024 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 7 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 638/21,

1. oddala skargę kasacyjną,

**2. zasądza od H. R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w Lublinie kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych)
wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

[mc]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 7 kwietnia 2022 r., III AUa 638/21, oddalił apelację odwołującego się H. R. wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 15 czerwca 2021 r., VIII U 2664/18, oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie z 21 września 2018 r. odmawiającej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie tej ustalono, że odwołujący, urodzony 23 lipca 1953 r., w dniu 12 lipca 2018 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił okres 22 lat, 5 miesięcy i 2 dni okresów składkowych oraz roku, 10 miesięcy i 15 dni okresu sprawowania opieki nad dzieckiem. Organ rentowy decyzją z 27 lipca 2018 r. przyznał mu prawo do emerytury od 25 lipca 2018 r., to jest od daty osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wymiarze 65 lat. Następnie odwołujący 3 września 2018 r. złożył wniosek o rekompensatę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Odwołujący ukończył Technikum w L. w 1973 r. Z dniem 29 sierpnia 1973 r. został zatrudniony na stanowisku monter elementó konstrukcji żelbetowych w Przedsiębiorstwie w L. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Obowiązki na tym stanowisku wykonywał do dnia 31 stycznia 1974 r. Pracował w ośmioosobowej brygadzie montażowej, która zajmowała się stawianiem domów mieszkalnych wielokondygnacyjnych z elementów żelbetonowych na osiedlu [...] w L.. Praca była wykonywana na dwie zmiany, w okresie zimowym na jedną zmianę. Na zmianie pracowało trzech montażystów konstrukcji żelbetonowych i jeden spawacz. Po wykonaniu poziomego zerowego budynku, płyty żelbetonowe były przywożone na plac budowy i przy użyciu żurawi wieżowych umieszczane na wyższym poziomie. Jako monter konstrukcji żelbetowych odwołujący pracował bezpośrednio przy procesie budowlanym związanym ze stawianiem płyt na wysokości. Ustawiał płyty na stropie podawane żurawiem. Elementy te były następnie spawane przez spawaczy, dalej złącza płyt odeskowane i zabetonowane przez odwołującego i drugiego montera.

Z dniem 1 lutego 1974 r. pracodawca powierzył odwołującemu wykonywanie czynności na stanowisku technika budowy w Kierownictwie Budowy [...]. Od dnia 1

stycznia 1975 r. do 30 marca 1977 r. odwołujący pełnił funkcję majstra budowy w Kierownictwie Robót Montażowych numer [...], w okresie od dnia 1 kwietnia 1977 r. do dnia 31 czerwca 1978 r. - starszego majstra budowy w Kierownictwie Robót Montażowych numer [...], natomiast od 1 do 31 lipca 1978 r. w Kierownictwie Robót Montażowych numer [...]. Kierownictwo Budowy [...] prowadziło roboty budowlane w zakresie stawiania budynków w stanie surowym od fundamentów, łącznie z pokryciem dachu. Roboty wykończeniowe powierzano innemu kierownictwu.

Jako technik budowy odwołujący podlegał kierownikowi budowy. W okresie jego zatrudnienia pracowały trzy brygady montażowe. Każdy technik, w tym odwołujący, sprawował kontrolę nad jedną brygadą. Na zajmowanym stanowisku sprawował on bezpośredni nadzór nad montażem budynków mieszkalnych w technice żelbetowej. Praca była wykonywana na dwie lub trzy zmiany. Odwołujący kontrolował również zgodność ustawień geodezyjnych z operatem technicznym na każdym poziomie budynku i kondygnacji. Pracownicy brygady, którą nadzorował ustawiali ściany zespalane ze sobą za pomocą spawów. Następnie zabetonowywano węzły, ustawiano ściany zewnętrzne i wewnętrzne, kładziono strop w tej samej technologii. Płyty stropowe spawano, a węzły betonowano ręcznie w taki sposób, aby konstrukcja była stabilna. Odwołujący kontrolował jakość prefabrykatów dowożonych na budowę, weryfikował stan płyt żelbetowych. Raz w miesiącu sporządzał dokumenty rozliczeniowe pracowników. Składał zamówienia na materiały kierownikowi budowy, który zajmował się rozliczaniem materiałów.

Jako technik budowy odwołujący sprawował nadzór nad grupą monterów konstrukcji żelbetowych składającą się z ośmiu osób, którzy pracowali na dwie lub trzy zmiany, brygadą cieśli złożoną z sześciu osób, a także brygadą zbrojarzy, betoniarzy, dekarzy i blacharzy. Do jego obowiązków należało wyznaczanie zadań dziennych nadzorowanym pracownikom, rozdzielanie im pracy. Odwołujący zamawiał materiały, codziennie zgłaszał również zapotrzebowanie na sprzęt. Raz w miesiącu wykonywał rozliczenia płac. Obowiązki wynikające z zatrudnienia odwołujący wykonywał na placu budowy, nadzorując czynności podległych mu pracowników. Nie uczestniczył w naradach. Prace biurowe, to jest rozliczanie płac, rozliczanie towarów, wykonywał najczęściej po godzinach pracy. Jako majster budowy i starszy majster budowy wykonywał takie same czynności, co technik

budowy, otrzymywał wyższe wynagrodzenie. Będąc zatrudnionym na stanowisku majstra sprawował nadzór nad pracami budowlanymi budynku mieszkalnego. Nadzorował pracę brygadzysty i brygady montażystów konstrukcji żelbetowych.

Po zakończeniu budowy osiedla M. K., przedsiębiorstwo w którym odwołujący był zatrudniony rozpoczęło budowę budynków na osiedlu B. P.. Zajmował się tam nadzorem nad pracami montażowymi budynków z wielkiej płyty, które były stawiane w technologii płyt żelbetowych. W trakcie zatrudnienia wykonywał następnie takie same czynności na osiedlu M. i L.. Wieżowce były wznoszone w tej samej technologii z płyt żelbetowych. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Z dokumentacją techniczną zapoznawał się po godzinach pracy. Sprawami pracowniczymi i socjalnymi zajmowała się kontystka. Raz w miesiącu, po godzinach pracy odwołujący wykonywał rozliczenia finansowe pracowników.

W okresie od 1 sierpnia 1978 r. do 31 sierpnia 1986 r. odwołujący pozostawał w zatrudnieniu w Zakładzie Remontowo-Budowlanym Wojewódzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej w [...] Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jako kierownik budowy w Kierownictwie Grupy Robót w L.. Spółdzielnia zajmowała się stawianiem budynków mieszkalnych od fundamentów po dach z gotowych elementów żelbetowych i monolitycznych. Na zajmowanym stanowisku odwołujący nadzorował budowę 110 budynków mieszkalnych trzykondygnacyjnych przy ul. [...] i ul. [...]1 w L.. Trzydzieści siedem budynków było stawianych z półfabrykatów żelbetowych. Odwołujący był odpowiedzialny za organizację placu budowy. Musiał samodzielnie opracować dokumentację i plany związane z placem budowy, wyznaczaniem dróg na budowie, zapleczem magazynowym. Na zajmowanym stanowisku nadzorował brygady, w skład których wchodziłi montażyści zajmujący się montażem płyt żelbetowych. Płyty były mocowane do stropu za pomocą rozporów montażowych. Na ścianach nośnych montowano stropy z płyt żelbetowych, które były łączone za pomocą zbrojenia, po czym zalewano je betonem. Ściany wewnętrzne były wykonywane z płyt gipsowych. Konstrukcja dachu była wykonywana z prefabrykatów żelbetowych, następnie płytę zabetonowywano w celu połączenia i wyrównania. W przypadku montażu konstrukcji metalowych, stawiano je przy użyciu dźwigu, następnie skręcano, zbrojono przy

pomocy drutów i zalewano betonem. Szalunki rozbierano i taki sam sposób stawiano wyższe piętra. Odwołujący był odpowiedzialny za jakość zbrojenia i betonu. W trakcie zatrudnienia nadzorował on prace brygad monterów, którzy pracowali przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, jak również brygad, które zajmowały się zestawianiem i łączenie płyt żelbetowych. Był także odpowiedzialny za zaopatrzenie, składanie zamówień, analizę dokumentacji, zamawianie sprzętu. Czynności te wykonywał poza godzinami pracy.

W okresie od 1 października 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. odwołujący przebywał na urlopie wychowawczym.

Następnie był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Zagranicznym C. w L. od 2 września do 30 listopada 1986 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony jako murarz, od 1 grudnia 1986 r. do 15 marca 1987 r. jako brygadzysta, od 16 marca 1987 r. do 30 kwietnia 1992 r. jako kierownik budowy. W pierwszym okresie zatrudnienia równocześnie nadzorował pracę osób, które przyuczał do wykonywania czynności murarskich. Doraźnie zajmował się też deskowaniem, zbrojeniem, betonowaniem, montażem okien, bram i okien stalowych. Wykonywał również montaż rusztowań, celem przygotowania miejsca pracy dla ekipy murarzy. Od 16 marca 1987 r. pracodawca powierzył mu wykonywanie czynności na stanowisku kierownika budowy przy remoncie generalnym Zakładów [...] w M. Nadzorował tam prace polegające na remoncie dachu na obiekcie winiarni. Polegały one na zrywaniu starego pokrycia dachowego, betonowaniu warstw dachowych, obróbce blacharskiej, pokryciu dachu papą. Praca była zorganizowana w trzech brygadach. W skład brygady wchodził betoniarze, dekarze, blacharze. Do jego obowiązków należała kontrola dyscypliny pracy, składanie telefonicznych zamówień materiałów. Czynności biurowe i pracownicze zajmowały mu około pół godziny dziennie. Po zakończeniu budowy w M. odwołujący pełnił obowiązki na stanowisku kierownika budowy pralni w MPWiK. Obiekt ten był wznoszony z prefabrykatów żelbetowych. Nadzorował tam pracę montażystów płyt żelbetowych, blacharzy, dekarzy. Sprawował również nadzór nad wykonaniem posadzek betonowych w zakładzie Polfy. Następnie przez pół roku pełnił nadzór nad budową hali magazynowej o konstrukcji stalowej, sprawując dozór nad pracą zbrojarzy, betoniarzy i montażystów konstrukcji stalowych. Jako kierownik nadzorował też przez okres trzech miesięcy

remont w miejscowości L. w województwie [...] polegający na remoncie dachu hali. W toku zatrudnienia, w okresie od 5 do 31 stycznia 1987 r. oraz od 2 do 6 marca 1987 r. przebywał na urlopie bezpłatnym.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy, zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, uznały odwołanie za bezzasadne. Sąd odwoławczy wskazał, że z materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, że nadzór inżynieryjno - techniczny był tylko wycinkiem pracy odwołującego, który poza tym miał własne obowiązki jako kierownik budowy koncentrujące się na organizacji i realizacji całego procesu budowy, jej rozliczenia i odbioru. Zatem w powyższym okresie nie sprawował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nadzoru inżynieryjno - technicznego nad pracownikami wykonującymi prace w szczególnych warunkach. Brak świadczenia pracy w szczególnych warunkach w okresie od 1 sierpnia 1978 r. do 31 sierpnia 1986 r. powoduje, że odwołujący nie legitymuje się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, co czyniło zbędnym badanie pozostałych okresów.

Sąd Apelacyjny stwierdził jednak, że Sąd pierwszej instancji nie naruszył prawa procesowego dokonując ustaleń wskazujących na brak świadczenia pracy w szczególnych warunkach także w okresach pracy w L. i C. w okresie od 2 września do 30 listopada 1986 r. i od 1 grudnia 1986 r. do 15 marca 1987 r.

Sąd drugiej instancji uznał zarzut niedopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa za bezzasadny. Wskazał, że odwołujący od początku postępowania przed sądem reprezentowany był przez fachowego pełnomocnika i nic nie stało na przeszkodzie, aby to fachowy pełnomocnik powyższy wniosek dowodowy złożył w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. W sprawach, w których strona reprezentowana jest przez fachowego pełnomocnika dopuszczenie dowodu z urzędu należy do sytuacji wyjątkowych, w których brak skorzystania przez sąd z powyższego uprawnienia byłby w sposób oczywisty sprzeczny z dyrektywą wydania sprawiedliwego rozstrzygnięcia.

Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku scharakteryzował różnice, jakie zachodzą między pracą montera konstrukcji metalowych na wysokości i montera konstrukcji żelbetowych. Podniósł, że praca montera konstrukcji żelbetowych różni się od pracy montera konstrukcji metalowych. Wykonanie konstrukcji metalowej na przykład wieży, mostu czy hali, polega na

wykonaniu szkieletu który będzie służył wykonaniu budowli (np. szkielet metalowy wieżowca), bądź też szkieletu, który będzie samą budowlą (most metalowy, wieża metalowa). W takiej pracy zagrożenie i potrzeba sprawności psychofizycznej jest inna niż przy montażu płyt żelbetowych. Montażu płyt żelbetowych w budownictwie mieszkaniowym dokonuje się kolejnymi kondygnacjami, następne montuje się kiedy wykonane jest już względnie jednolite i szczelne podłoże. Ocena taka nie została skutecznie wzruszona przez odwołującego. W konsekwencji jako niewadliwą Sąd odwoławczy ocenił subsumcję ustalonego stanu faktycznego i uznanie, że pracą w szczególnych warunkach jest praca wymieniona w Wykazie A Dziale V poz. 5 stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., to jest praca monterów konstrukcji metalowych na wysokości - zgodnie z językowym brzmieniem tego przepisu.

Wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną zaskarżył odwołujący w całości, zarzucając naruszenie: 1/ art. 21 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 164 ze zm.) przez niezastosowanie w sprawie wskutek przyjęcia, że skarżący nie spełnia przesłanki okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej i przez to nie nabył prawa do rekompensaty pieniężnej; 2/ art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.) przez niezastosowanie wskutek przyjęcia, że monterzy konstrukcji żelbetowej na wysokości jako nie zatrudnieni przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia i znacznym stopniu uciążliwości nie są pracownikami w szczególnych warunkach, co w sytuacji sprawowania przez skarżącego kontroli i dozoru wobec takich pracowników w okresie zatrudnienia od 29 sierpnia 1973 r. do 31 lipca 1978 r., od 1 sierpnia 1978 r. do 30 września 1983 r. oraz od 2 września 1986 r. do 15 marca 1987 r., dyskwalifikowało go jako pracownika zatrudnionego w warunkach wymienionych w pkt. 24 Działu XIV Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; 3/ pkt 24 Działu XIV Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez niezastosowanie wobec przyjęcia, że skarżący nie pracował w warunkach określonych w wymienionym przepisie, bowiem nie sprawował kontroli i dozoru

wobec pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Dziale V Wykazu A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; 4/ § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez niezastosowanie wobec ustalenia, że odwołujący w okresie zatrudnienia w okresie od 2 września 1986 r. do 15 marca 1987 r. nie pracował w warunkach szczególnych bowiem wykonywał nie tylko prace wymienione w Dziale V Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. ale również inne nie mieszczące się w tym pojęciu. Dodatkowo skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 378 k.p.c. przez brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do zarzutów i wniosków apelacji w sposób wskazujący na to, że zostały przez Sąd w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia; 2/ art. 382 k.p.c. przez brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do całości materiału dowodowego; 3/ art. 327 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na niezamieszczeniu w uzasadnieniu wyroku wszystkich koniecznych elementów w tym wskazania na dowody, na których się oparł, nie odniesienia się do ustaleń i ocen, które były kwestionowane w apelacji; 4/ art. 381 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. wobec pominięcia zawnioskowanego dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa celem wyjaśnienia zagadnienia wymagającego wiadomości specjalnych, gdy potrzeba przeprowadzenia tego dowodu wynikła po zamknięciu rozprawy w Sądzie pierwszej instancji i doręczenia stronie skarżącej uzasadnienia wyroku.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadna.

Skarga kasacyjna jest oparta o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a więc, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący zarzuca Sądowi odwoławczemu 1/ naruszenie prawa materialnego: art. 21 ust. 2 w zw. z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych przez niezastosowanie w sprawie wskutek przyjęcia, że H.R. nie spełnia przesłanki okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i przez to nie nabył prawa do rekompensaty pieniężnej; art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez niezastosowanie w sprawie wskutek przyjęcia, że monterzy konstrukcji żelbetowej na wysokości jako nie zatrudnieni przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia i znacznym stopniu uciążliwości nie są pracownikami w szczególnych warunkach co w sytuacji sprawowania przez wnioskodawcę kontroli i dozoru wobec takich pracowników w okresie zatrudnienia w L. w L. /od dnia 29.08.1973 r. do dnia 31.07.1978 r./, w Zakładzie Wojewódzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej w L./od dnia 1.08.1978 r. do dnia 30.09.1983 r./ oraz w C. w L. od dnia 02.09.1986 r. do dnia 15.03.1987 r./ dyskwalifikowało go jako pracownika zatrudnionego w warunkach wymienionych w pkt. 24 Działu XIV Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - pkt 24 Działu XIV Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez niezastosowanie wobec przyjęcia, że H. R. w okresie zatrudnienia jak wyżej nie pracował w warunkach określonych w wymienionym przepisie, bowiem nie sprawował kontroli i dozoru wobec pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Dziale V Wykazu A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez niezastosowanie wobec ustalenia, że H. R. w okresie zatrudnienia w C. w L. w okresie od dnia 2.09.1986 r. do dnia 15.03.1987 r. nie pracował w warunkach szczególnych bowiem wykonywał nie tylko prace wymienione w Dziale V Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. ale również inne nie mieszczące się w tym pojęciu.

2/ naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy:

art. 378 k.p.c. przez brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do zarzutów i wniosków apelacji w sposób wskazujący na to, że zostały przez Sąd w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia; art. 382 k.p.c. przez brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do całości materiału dowodowego w szczególności: a/ dowodów z zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków, R. L., T. B., J. K., z których wynika, że H. R. w okresie zatrudnienia w L. w L. oraz w Zakładzie w Spółdzielni Mieszkaniowej w L. i w C. w L. wykonywał rzeczywiście i wyłącznie prace w warunkach szczególnych wymienione w Dziale V oraz w Dziale XIV poz. 24 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; b/ powołanych aktów prawnych oraz poglądów zawartych w orzecznictwie sądowym z których wynika, że praca montera konstrukcji żelbetowej na wysokości jest pracą wchodzącą w zakres pracy wymienionej w Dziale V poz. 5 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; art. 327 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na niezamieszczeniu w uzasadnieniu wyroku wszystkich koniecznych elementów w tym wskazania na dowody na których się oparł odmawiając uznania pracy wnioskodawcy za wykonywaną w warunkach szczególnych we wszystkich trzech wymienionych wyżej Przedsiębiorstwach, wskazania dowodów którym odmówił mocy dowodowej dyskwalifikując pracę wnioskodawcy w warunkach szczególnych w Zakładzie, Spółdzielni-Mieszkaniowej w L. a opierając ustalenia wyłącznie na treści zakresu obowiązków, nie odniesienia się do ustaleń i ocen, które były kwestionowane w apelacji, a jedynie stwierdzenie, że Sąd I Instancji nie naruszył prawa procesowego dokonując ustaleń wskazujących na brak świadczenia pracy w warunkach szczególnych co nie jest wystarczającym wyjaśnieniem w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej i prawnej umożliwiającym kontrolę kasacyjną / wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2013 r., II PK 300/12 LEX nr 1341270 i z 9 marca 2006 r., I CSK 147/2005, LEX nr 180193/; art. 381 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. wobec pominięcia zawnioskowanego dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa celem wyjaśnienia zagadnienia wymagającego wiadomości specjalnych gdy potrzeba przeprowadzenia tego dowodu wynikła po zamknięciu

rozprawy w Sądzie I Instancji i doręczenia stronie skarżącej uzasadnienia wyroku co zostało w sprawie wykazane, a Sąd II Instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym „sprawę” co oznacza, że orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w I Instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Stosownie do art. 21 ust. 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli przed dniem 1 stycznia 2009 r. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która ma ustalone decyzją prawomocną prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub przepisów odrębnych.

Odpowiednio do art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zgodnie z § 1 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r., rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Załącznik do rozporządzenia w Wykazie A dotyczy prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Dział V dotyczy prac w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w tym prac przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Dział XIV dotyczy prac różnych, zawierając 25 pozycji takich prac. Pozycja 24 dotyczy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Istota sporu sprowadzała się do kwalifikacji okresu pracy Skarżącego na stanowisku montera konstrukcji żelbetowych na wysokości oraz jako wykonujący kontrolę i dozór wobec pracowników wykonujących takie prace, a zatem do ustalenia, czy Skarżący posiada 15 letni staż pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Skarżącego, w okresie swojego zatrudnienia, co najmniej przez 15 lat wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace polegające na montowaniu konstrukcji żelbetowych na wysokości oraz kontroli i dozorze pracowników wykonujących tego rodzaju prace.

W ocenie natomiast Organu rentowego, a następnie Sądu I i II instancji, kwestia, czy praca montera konstrukcji żelbetowych może być kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach była już przedmiotem wypowiedzi wielu sądów. Świadczenie pracy montera konstrukcji żelbetowych wskazanej w treści załącznika do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wyboru stanowisk pracy w zakładach nadzorowanych przez Ministra, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty, a nie wymienionej w rozporządzeniu Rady Ministrów – nie wywołuje skutku w postaci nabycia uprawnień do rekompensaty. Jako pracy w warunkach szczególnych nie można uznać zatrudnienia Skarżącego na stanowisku montera konstrukcji żelbetowych na wysokości, ponieważ w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. nie uwzględniono bowiem wymienionego stanowiska jako rodzaju pracy w warunkach szczególnych. Podobnie nie można uznać za pracę w takich warunkach kontrolę i dozór sprawowane przez Skarżącego nad pracownikami wykonującymi takie prace.

Zgodnie z doktryną, rekompensata jest formą odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących przed 2009 r. dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Jedynym warunkiem nabycia prawa było wykazanie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Staż ten nie musiał być osiągnięty przed 1 stycznia 2009 r., co wynika z formuły wyliczenia rekompensaty uwzględniającej relację stażu tej pracy przed 1 stycznia 2009 r. do wymaganego 15-letniego okresu.

Podobnie jak przy ustalaniu tego okresu na potrzeby przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym, przy ustalaniu prawa do rekompensaty były uwzględnione tylko okresy, w których praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Rekompensata nie przysługiwała osobie, która nabyła prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nawet jeśli tego prawa nie zrealizowała. *Per analogiam* prawa do rekompensaty nie miała osoba, która nie przeszła na emeryturę pomostową mimo spełnienia warunków (zob. I. Jędrasik-Jankowska [w:] *Komentarz do ustawy o emeryturach pomostowych [w:] Prawo do emerytury z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, wyd. II*, Warszawa 2019, art. 21). Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W taki sposób istotę rekompensaty określa zresztą sam ustawodawca, definiując ją w art. 2 pkt 5 ustawy o e.p. jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o e.p. formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej, 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o e.r. FUS wynoszącego co najmniej 15 lat. Przesłanka negatywna została zawarta w art. 21 ust. 2 ustawy o e.r. FUS. Jest nią nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o e.r. FUS. Treść art. 21 ust. 2 ustawy o e.p. może budzić wątpliwości. Literalna wykładnia tego wyrwanego z kontekstu normatywnego przepisu może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro jednak zgodnie z art. 23 ustawy o e.r. FUS rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173

ust. 1 ustawy o e.r. FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o e.p. należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Pogląd ten należy uznać za utrwalony w orzecznictwie sądowym (wyrok SA w Warszawie z 23 kwietnia 2018 r., III AUa 921/18, LEX nr 2545191, oraz wcześniejsze orzeczenia sądów apelacyjnych). Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r. Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i ust. 3 ustawy o e.r. FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o e.p. (zob. M. Zieleniecki [w:] *Komentarz do ustawy o emeryturach pomostowych [w:] Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych, wyd. I, red. K. Antonów, LEX/el. 2019, art. 21).*

Stosownie do orzecznictwa, zgodnie z ustawową definicją zawartą w art. 2 pkt 5 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Gramatyczna wykładnia ustawowej definicji rekompensaty jednoznacznie wskazuje, że świadczenie to dotyczy takich ubezpieczonych, którzy nie mogą nabyć prawa do emerytury pomostowej i którzy równocześnie utracili możliwość nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to znaczy takich ubezpieczonych, którzy nie spełnili

łącznie warunków przewidzianych w art. 32, 46 lub art. 184 u.e.r.f.u.s. (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 listopada 2023 r., I USK 234/23, LEX nr 3632830). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach należy oceniać według wykazów stanowiących załączniki do utrzymanego w mocy rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392 i z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306), w którym przyporządkowanie konkretnego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie przy kwalifikacji pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Nie chodzi przy tym o pracę w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2004 r., P 17/03, OTK-A 2004 nr 6, poz. 57 i Dz.U. Nr 144, poz. 1530), lecz o wyodrębnienie tych prac o charakterze stanowiskowo-branżowym. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe i należy przyjąć, że konkretne stanowisko pracy narażone jest na ekspozycję szkodliwych czynników w stopniu mniejszym lub większym, w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione (por. wyroki Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09 i I UK 24/09, niepublikowany, oraz z 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, niepublikowany). W określeniu rodzaju pracy uzasadniającej prawo do świadczeń na zasadach rozporządzenia chodzi wyłącznie o rodzaj pracy określony w § 4-15 rozporządzenia oraz wykonywanie jej na stanowisku przypisanym do działu przemysłu umieszczonego w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego z 26 marca 2012 r., I UK 549/12, niepublikowany, oraz z 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 111). W wykazie A, w dziale V załącznika do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego dotyczącym budownictwa, wymieniono charakteryzujące się szczególną uciążliwością prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych w zamkniętym katalogu składającym się z 21 pozycji. Definicję ustawową „pracy w szczególnych warunkach” zawiera art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z tym przepisem, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o

znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.), aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Motyw przyświecający ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach opierał się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc, przepisy regulujące to prawo należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 7 listopada 2016 r., III UK 12/16 (LEX nr 2163306) oraz z 5 kwietnia 2017 r., III UK 95/16 (LEX nr 2294388), uwypuklił, że zgodnie z poz. 24 działu XIV wykazu A do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. pracą w szczególnych warunkach jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijsko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Adresatem przepisu jest ta grupa pracowników, którzy wykonują wskazane kontrole i dozór i dla których jest to ich własna praca w szczególnych warunkach. Z przepisu nie wynika warunek, że ich praca może być kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach tylko wtedy, gdy organicznie związana jest z pracą innych pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach na zasadzie kierowniczej ich podległości. Oczywiście pracownikami tej grupy są również ci, którzy pozostają w takiej relacji do podległych pracowników. Generalnie nie decyduje tu jednak tylko kierownictwo przełożonego, gdyż pracownicy wykonujący wskazane kontrole i dozór mają samodzielną, a zarazem rodzajowo odrębną (własną) podstawę w regulacji do kwalifikacji ich pracy jako pracy w szczególnych warunkach. Norma z wykazu A, dział XIV poz. 24 spełnia się więc również wtedy, gdy osoby sprawujące kontrolę lub dozór nie mają bezpośredniego

zwierzchnictwa nad pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach. Ich rola nie musi polegać na takim zwierzchnictwie, lecz polega na wykonywaniu kontroli lub dozoru inżynieryjno-technicznego, które wcale nie muszą obejmować bezpośredniej pracy pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Wystarczy, że kontrolujący czy nadzorujący pracują w określonym miejscu i tam wykonują swoją pracę, czyli na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Podstawowe to znaczy główne, kluczowe, zasadnicze. Nie przesądza o tym zatrudnienie przeważającej liczba pracowników przy pracach w szczególnych warunkach, lecz to, czy dla osiągnięcia celu postawionego oddziałowi (wydziałowi) konieczne było wykonywanie prac wymienionych w rozporządzeniu. W tym ujęciu termin „podstawowe” koncentruje uwagę nie na zbiorowości pracowników, ale na funkcji przypisanej wyodrębnionej strukturze pracodawcy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., I UK 473/14, LEX nr 1929242). Przy ocenie, czy dozór stanowi pracę w szczególnych warunkach, łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnionych w szczególnych warunkach. Z tego punktu widzenia nie jest istotne, czy nadzór dotyczy pracy wykonywanej przez pracowników podległych kierownikom, mistrzom, bądź brygadzystom, czy też czynności tych ostatnio wymienionych pracowników, jeśli przełożeni pracują w takich samych warunkach jak ich podwładni. Ponadto w przypadku kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, przyjmuje się, że należy odróżnić czynności administracyjno-biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno-technicznym stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. W przypadku tych pierwszych czynności nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990; z 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 105; z 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07, LEX nr 375610; z 6 czerwca 2006 r., I UK 376/06, OSNP

2008 nr 13-14, poz. 203). W drugim przypadku, wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2007 r., I UK 376/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 203; z 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Zatem w pierwszym przypadku chodzi o czynności administracyjno-biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem (nadzorem) inżynieryjno-technicznym i stanowiące jego immanentną cechę, w drugim zaś o czynności administracyjno-biurowe związane z innymi obowiązkami, wykraczającymi poza zakres tego dozoru (nadzoru). Nie może również zniknąć z pola widzenia, że samo budownictwo jest branżą szczególnego rodzaju i dlatego dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A jako prace różne (wykaz A, dział XIV poz. 24 stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) w budownictwie może dotyczyć tylko prac wymienionych w wykazie A, w dziale V, w którym w zamkniętym katalogu wymieniono charakteryzujące się szczególną uciążliwością prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych. Poza tym kierowanie budowlami, robotami oraz obiektami kwalifikowane było do prac wymienionych w dziale III wykazu C tego rozporządzenia. Wykaz ten był przewidziany w brzmieniu pierwotnym rozporządzenia, przed jego skreśleniem od dnia 7 czerwca 1996 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 292) i nie uprawniał do nabycia prawa do wcześniejsze emerytury (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2017 r., I UK 493/15, LEX nr 2238247; z 23 czerwca 2016 r., II UK 293/15, LEX nr 2076408; z 30 listopada 2000 r., II UKN 93/00, OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 337).

Ponadto, Sady obydwu instancji dostatecznie wyjaśniły, że zachodzą istotne różnice pomiędzy pracą montera konstrukcji metalowych na wysokości a pracą montera konstrukcji żelbetowych, które wykonywał Skarżący, a które nie mieszczą się w wykazie prac określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 1983 r., których wykonywanie uprawnia do uzyskania wnioskowanego świadczenia.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu Najwyższego, Sąd odwoławczy rozpoznał istotę sprawy (sporu), jak również należycie uzasadnił wydane rozstrzygnięcie. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2022 r., II CSKP 187/22, LEX nr 3482605). Ponadto, uzasadnienia sądów odwoławczych nie muszą, a zwykle wręcz nie powinny zawierać wszystkich elementów typowych dla uzasadnienia judykatu pierwszoinstancyjnego, lecz jedynie te z elementów, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania sprawy są niezbędne do przedstawienia motywów wydanego przez ten sąd rozstrzygnięcia, a naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (aktualnie uregulowanych w art. 327¹ k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 maja 2022 r., I CSK 1434/22, LEX nr 3390416).

Zwraca się przy tym uwagę, że Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., sygn. akt II CSK 695/18, LEX nr 3049035).

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., zaś o kosztach na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[ms]